

Pravdu treba stále opakovať

Andrej Szolgay

Sylvain Coiplet vo svojom článku „Sociálna trojčlennosť a priama demokracia“ - <http://www.trojclennost.org/texty/prelozene-texty/socialna-trojclennost-a-priama-demokracia-sylvain-coiplet> - poukázal na to, že zástancovia priamej demokracie chcú hovoriť nielen o duchovnom, ale aj o právnom živote (akurát, že v skutočnosti tento právny život vlastne veľmi málo chápu). Na to by som krátko chcel nadviazať.

Priami demokrati teda majú záujem rozšíriť obzor ľudí, aby sa zaoberali aj tým, čo stojí mimo ich individuálneho záujmu. Dá sa to však dosiahnuť prostredníctvom idey priamej demokracie? Propagovanie priamej demokracie sa obvykle odôvodňuje tým, že čím viac demokracie tým lepšie, a priama demokracia umožňuje priamu účasť ľudí na rozhodovaní o smerovaní spoločnosti. V posledných rokoch sa ako súčasť priamej demokracie stáva aj v Európe populárnym tzv. participatívny rozpočet, ktorý má umožniť občanom priamo sa zúčastniť na rozhodnutiach o tom, na aké účely bude použitá určitá časť verejných finančných zdrojov. Je možné ho považovať za istý pokrok, oproti tradičnému parlamentarizmu.

Pri pohľade na projekty realizované v Európe vďaka participatívne rozpočtu je vidieť, že podporu získavajú najmä projekty, ktoré skrášľujú okolie, robia ho pohodlnejším a podporujú voľnočasové aktivity. Žijeme vo svete, v ktorom dlhodobé neriešené zásadné spoločenské problémy vytvárajú zárodky vážnych konfliktov. Rastie nezamestnanosť (extrémne vysoká je najmä nezamestnanosť mladých ľudí – v niektorých krajinách okolo 50%), vzdelávací systém stále viac deformuje budúce dospelé ľudské bytosti, veda je ovládaná biznisom a politikou zároveň, bohatstvo a moc sa koncentruje do rúk stále užšieho okruhu ľudí (údajne 1% populácie vlastní viac ako polovicu globálneho bohatstva), korupcia narastá do obľudných rozmerov (v EÚ je to vyše 120 miliárd euro ročne), vojny pustošia početné krajiny a vyhánajú státisíce ľudí do sveta (v dôsledku čoho potom dochádza k prudkému miešaniu kultúr), špehovanie a monitorovanie zužuje sféru osobného súkromia na minimum, doterajšie pracovné a daňové zákony nie sú schopné držať krok s dynamikou ekonomickej oblasti („zero-hour“ kontrakt, stratégia „five flags“). Sú tu výzvy súvisiace s meniacou sa klímou, s prudkým rozvojom technológií, ktoré môžu mať nepredvídateľný dopad, so starnutím populácie a mnohé ďalšie. Nezná v tomto kontexte tragikomicky, ak občania na participatívnych stretnutiach trávia nemálo času uvažovaním o tom, či si napríklad nechajú skrášliť autobusovú zástavku alebo dajú renovovať starý vojenský bunker na víkendovú atrakciu?

Pri priamej demokracii sa na jednej strane očakáva, že ľudia budú demokraticky rozhodovať o vecných problémoch, a na druhej strane vlastne mnohí vedia, že ich úsudok nestačí na posúdenie komplexnejších problémov a súvislostí (tým skôr, ak si ani nedali námahu tieto súvislosti študovať). A preto vždy budú dávať prednosť rozhodovaniu o menších, bližších a jednoduchších veciach, v ktorých sa vyznajú, na ktoré ich úsudok stačí (alebo si aspoň myslia, že stačí). Toto však nie je chybou priamej demokracie, pretože ona je len prostriedkom. Je to záležitosť zúženého pohľadu na život tých ľudí, ktorí sa demokratického rozhodovania zúčastňujú. Ľudia

sa jednoducho zaoberajú tým, čo im je najbližšie a rozhodujú tak, ako sa to pre nich samých zdá najlepšie.

Priama demokracia nie je spôsobilá rozšíriť ľuďom obzor a priviesť ich k záujmu o celý sociálny organizmus. Priami demokrati môžu mať snahu vidieť spoločnosť v širšom zábere, ale to nie je vďaka priamej demokracii, oni si osvojili tento širší pohľad inou cestou. Je preto potrebné, aby podľa možnosti čo najviac ľudí skutočne pochopilo ideu trojčlennosti sociálneho organizmu, ktorá je spôsobilá poskytnúť ľuďom konštruktívne myšlienkové a citové podnety, rozšíriť obzor ich uvažovania a vnímania. Oni si už potom zvolia prostriedky a spôsoby, ktoré budú považovať za primerané. Ak aj použijú rovnaké prostriedky ako dnes, potom budú určite použité iným spôsobom ako je ten súčasný. A ak nejaké prostriedky budú chýbať, tak ich vytvoria.

Niektu možno namietne, že tu iba zbytočne opakujem dávno známe veci. Na to by som rád odpovedal Goetheho výrokom (v rozhovore s Eckermannom, 16. 12. 1828): *„A potom, pravdu musíme stále opakovať, lebo aj bludy sú nám neustále kázané, a to nielen jednotlivo, ale masovo. V novinách a encyklopédiách, v školách a na univerzitách, všade je blud na poprednom mieste, a on si hovie a prospieva usadený v pocitoch väčšiny, ktorá je na jeho strane.“*